

Monumentul Tropaeum Traiani de la Adamclisi ¹

Contextul de învățare

Activitatea descrisă mai jos face parte dintr-o posibilă unitate de învățare cu tema *Să cunoaștem lumea antică*.

Timp de lucru recomandat (1-2 ore)

Sarcini de lucru

Sarcinile de lucru sunt concepute pentru a oferi elevilor ocazii de a reconstitui evenimente pe baza unor indicii oferite de sursele istorice explorate. Prin astfel de activități, elevii vor cunoaște modul de lucru al istoricului: de la analiza atentă a surselor la prezentarea /reconstituirea evenimentului și prezentarea punctului de vedere despre acesta. Toate sarcinile au ca punct de plecare exemple de activități de învățare incluse în programa școlară.

Seria de sarcini de lucru poate fi precedată de o discuție care pornește de la întrebarea: Ce și de ce păstrăm anumite lucruri?

- 1. Ascultarea prezentării despre conflictele dintre Imperiul roman și regatul dacilor (vezi Anexa 1), reflecția individuală asupra celor prezentate și completarea în caiete a următoarelor enunțuri:**

Fișa de lucru 1

Ascultând textul, am înțeles că

Despre războiul dintre daci și romani din iarna anului 101-102 d. HR, știu deja

---

Despre acest eveniment aș vrea să mai știu

---

¹ Activitate propusă de Laura Căpiță

2. In perechi, elevii citesc și comentează pasaje din istorici antici despre Decebal și Traian și completează împreună o fișă de lectură (vezi Anexa 2)

Fișa de lucru 2

Traian era un împărat ale cărui principale calități erau:

Decebal, regele dacilor, era privit de romani ca având următoarele calități:

---

3. Lectura unei hărți a regiunii de sud – est a României pentru a localiza cursul fluviului Dunarea și localitatea Adamclisi (vezi Anexa 3)

Lucrând individual, elevii marchează pe hartă localitatea Adamclisi și drumurile care legau orașul de țărmul Mării Negre

4. În grupuri de 4 elevi, elevii observă reprezentând metopele monumentului (vezi Anexa 4) și completează fișe numerotate. Profesorul poate alege între cele două variante de prezentare, în funcție de preferințele elevilor

Fișa de lucru 4 (varianta 1)

	Ce personaje se văd în imagine? <hr/> <hr/> <hr/>
	Ce se întâmplă? <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

	Ce titlu aş da imaginii? <hr/> <hr/> <hr/>
--	---

Fişa de lucru 4 (varianta 2)

Ce personaje se văd în imagine?	
	<hr/> <hr/>
Ce se întâmplă?	
	<hr/> <hr/> <hr/>
Ce titlu aş da imaginii?	
	<hr/> <hr/>
Dacă monumentul ar fi fost colorat, cred ca ar fi arătat ca în imaginea din dreapta	

5. Păstrându-se grupurile de la activitatea anterioară, elevii poziționează imaginile într-o posibilă ordine care reconstituie evenimentele legate de campania din Dobrogea. Ei vor folosi cunoștințele deja învățate în activitățile

Anexe

Anexa 1 *Text despre războaiele dintre daci și romani (text introductiv pentru profesor)*

Războaiele daco-romane au fost ultimele mari campanii de cucerire ale Imperiului Roman. După moartea împăratului Traian în anul 117 d. Hr., imperiul Roman intră într-o etapă în care era mai preocupat de apărarea cuceririlor făcute decât de extinderea granițelor sale.

Conflictul dintre lumea romană și regatul dac nu era nou. Încă de la mijlocul sec. I î.Hr., statul roman, ajuns la Dunăre se lovește de tendințele autoritare ale regelui Burebista care, poate sub influențe grecești și tracice, transformă o alianță de triburi getice și dacice într-o stăpânire foarte asemănătoare unui stat. Conflictul este declanșat de intrarea Dobrogei sub controlul Romei, astfel că regele dac a decis să intervină în conflictul dintre cei doi mari concurenți la supremația în lumea romană, Cezar și Pompei. Mai târziu, trupe de daci au atacat noile provincii romane de la sudul Dunării, astfel că împăratul Domițian a decis să atace noua putere de la nordul Dunării. Un prim conflict se desfășoară în anii 86-87 d.Hr., rezultatul fiind mai degrabă favorabil dacilor, căci aceștia, în schimbul acceptării alianței cu Roma, primeau mașini de luptă și instructori militari.

Dar cei doi adversari știau că pacea era doar temporară. Așa că, în 101 d.Hr, împăratul Traian (98-117 d.Hr.), declanșează atacul, trecând la nordul Dunării pe un pod de vase. După o serie de bătălii, una mai sângeroasă decât altele, armata romană trece Carpații și intră în Transilvania. Pentru a contracara această mișcare, Decebal, împreună cu aliații săi buri și roxolani traversează Dunărea intrând în Dobrogea, deja parte a provinciei Moesia, încercând să întrerupă convoaiele de aprovizionare ale armatei romane. Dar Traian reușește, în urma a trei bătălii să-i oprească pe daci. Cea mai sângeroasă bătălie a avut loc în sudul Dobrogei, în locul ce avea să fie numit mai apoi Tropaeum Traiani (trofeul lui Traian). Datorită acestor înfrângeri, Decebal cere pace în anul 102. Cel de-al doilea război dacic (105-106 d. Hr.) va duce la dispariția statului dacic și formarea provinciei romane Dacia.

În amintirea bătăliei din iarna anului 101-102, Traian a fondat o cetate în apropierea locului de bătălie, iar pe locul acesteia un monument care să amintească de Victoria greu plătită a romanilor. Alături de monument au fost ridicate un altar și mormântul unui comandant roman căzut pe câmpul de luptă.

Cele două războaie sunt menționate de mai mulți istorici, printre care Eutropius în secolul al II-lea d. Hr. și Cassius Dio (sec. IV d. Hr.), dar și Jordanes în sec. al VI-lea d.Hr.

Din surse literare și epigrafice știm că au fost trei bătălii. Decebal trece Dunărea pe apa înghețată, dar fiind o iarnă călduroasă, gheața se sparge și o parte a armatei sale pierе în apele fluviului. Coboară cu trupele sale prin pădurile din nordul Dobrogei spre sud, dar trupele de rezerviști din provincia Moesia, aduse de Traian (venit din Dacia în mare grabă) în mars din vestul Bulgariei de astăzi, reușesc să i se împotrivesc în cele trei bătălii. Un număr mare de aliați ai dacilor cad victimă, iar un număr mare de daci sunt luați prizonieri. După îndepărtarea pericolului, populația locală revine în așezările abandonate în fața

atacului dacic. Prizonierii captivi sunt purtați în lanțuri în fața locuitorilor Romei ca semn al victoriei lui Traian.

Anexa 2 – *Potretele lui Traian și Decebal, așa cum sunt realizate de către istoricul Cassius Dio în lucrarea sa, Istoria Romana*

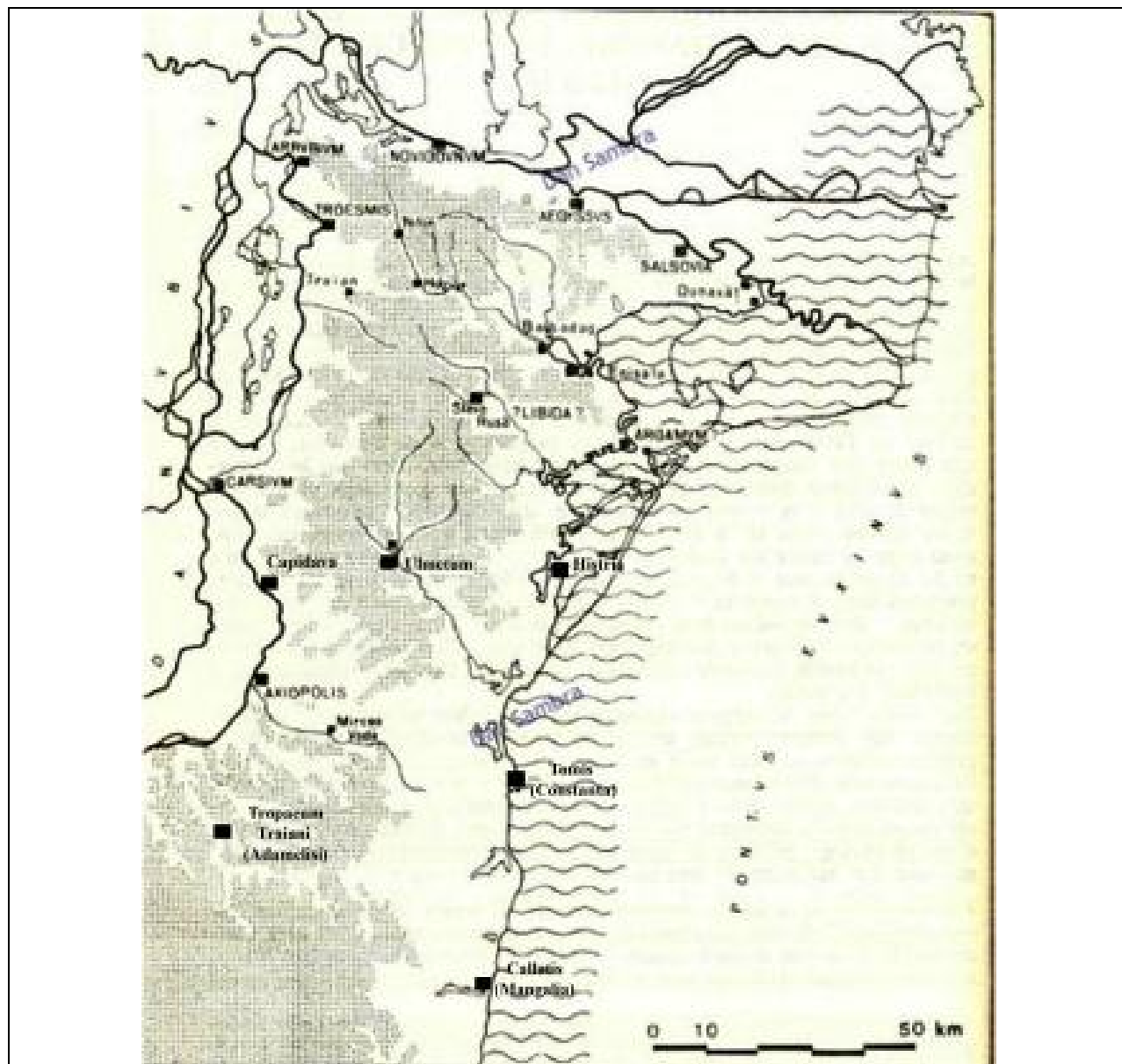
Despre împăratul Traian (Cassus Dio, Istoria romana, București, 1985)

„... Acesta era un om cu totul deosebit, mai ales prin dreptatea și bărbăția sa, precum și prin simplitatea moravurilor sale. Avea un trup vânjos și înfrunța toate greutatea cota la cota cu ceilalți, iar cu sufletul era la înălțime, deoarece nici nu se lăsa purtat de îndrăzneală, nici împiedecat de bătrânețe.”

Despre regele Decebal (Cassus Dio, Istoria romana, București, 1985)

„... Decebal, om cu mare pricepere în treburile războiului, cu mare iscusință în executarea operațiilor de luptă. Stia foarte bine când era momentul să atace și când trebuia să se retraga, era meșter în a întinde curse și în a câștiga victoria în luptă, iscusit când era cazul să profite de victorie sau când era în folosul său să părăsească bătălia, dacă se simțea în inferioritate. Aceste însușiri au făcut din Decebal pentru multă vreme un adversar al romanilor demn de temut.”

Anexa 3 – Harta Dobrogei în epoca romană

Anexa 4 Imagini ale metopelor monumentului original, prezentate în lucrarea *Arta imperială a epocii lui Traian*, București: Editura Meridiane, 1984

	Ce personaje se văd în imagine? _____ _____
	Ce se întâmplă? _____ _____ _____ _____ _____
	Ce titlu aș da imaginii? _____ _____

	Ce personaje se văd în imagine? _____ _____
	Ce se întâmplă? _____ _____ _____ _____ _____
	Ce titlu aș da imaginii? _____ _____

Ce personaje se văd în imagine?

Ce se întâmplă?

Ce titlu aş da imaginii?

Ce personaje se văd în imagine?

Ce se întâmplă?

Ce titlu aş da imaginii?

Ce personaje se văd în imagine?

Ce se întâmplă?

Ce titlu aş da imaginii?

Ce personaje se văd în imagine?

Ce se întâmplă?

Ce titlu aş da imaginii?

Ce personaje se văd în imagine?

Ce se întâmplă?

Ce titlu aş da imaginii?

Ce personaje se văd în imagine?

Ce se întâmplă?

Ce titlu aş da imaginii?

Ce personaje se văd în imagine?

Ce se întâmplă?

Ce titlu aş da imaginii?

Ce personaje se văd în imagine?

Ce se întâmplă?

Ce titlu aş da imaginii?

Ce personaje se văd în imagine?

Ce se întâmplă?

Ce titlu aş da imaginii?

Ce personaje se văd în imagine?

Ce se întâmplă?

Ce titlu aş da imaginii?

Ce personaje se văd în imagine?

Ce se întâmplă?

Ce titlu aş da imaginii?

Ce personaje se văd în imagine?

Ce se întâmplă?

Ce titlu aş da imaginii?

Ce personaje se văd în imagine?

Ce se întâmplă?

Ce titlu aş da imaginii?

Ce personaje se văd în imagine?

Ce se întâmplă?

Ce titlu aş da imaginii?

Ce personaje se văd în imagine?

Ce se întâmplă?

Ce titlu aş da imaginii?

Monumentul de la Tropaeum Traiani (reconstructie, 1977)

Câteva comentarii

1. Despre dimensiunea publică a istoriei.

Monumentele sunt construcții realizate cu intenția de a rememora/reaminti un fapt cunoscut considerat important pentru un anumit public. Ele sunt plasate în puncte relevante din perspectiva comunității care celebrează evenimentul (de unde și denumirea de monumente de for public) sau pe locul unde s-a desfășurat acel eveniment.

Tinând cont de faptul că un monument este o formă de aducere în prezent a trecutului, el are o încărcătură simbolică relevantă pentru comunitatea care l-a ridicat și pentru comunitatea care continuă să-l includă în bagajul său cultural, chiar dacă uneori sensurile sunt modificate.

2. Legătura demersului didactic propus cu programa școlară

Competențe specifice și activități de învățare vizate

2.1. Identificarea de surse istorice utilizând o varietate de instrumente, inclusiv tehnologiile de informare și comunicare

- *căutarea de surse de informare despre o temă istorică pusă în discuție*
- *observarea dirijată a diferitelor tipuri de surse care să ofere informații din prezent și din trecut, în timpul lecțiilor desfășurate în școală sau în afara ei (de exemplu, muzee, case memoriale, biblioteci)*

2.2. Aplicarea unor procedee simple de analiză a surselor pentru a identifica informații variate despre trecut

- *discuții în grup despre faptele petrecute în trecutul îndepărtat sau apropiat*
- *exerciții de prezentare a ceea ce i-a impresionat în legătură cu un eveniment istoric*
- *redactarea unor compuneri în care să fie exprimată atitudinea față de anumite evenimente*
- *redactarea de texte având la bază modele ale unor personalități din istorie („Aș dori să fiu ca ...”)*

3.2. Utilizarea corectă a termenilor istorici accesibili în situații de comunicare orală și scrisă

- *povestirea unor evenimente/fapte istorice, utilizând termenii învățați*

povestirea unor evenimente semnificative din viața personală sau activitatea școlară, trăite sau proiectate în viitor, folosind verbe la timpuri potrivite, povestirea unor legende și povestiri istorice

- *exprimarea propriei păreri referitoare la un eveniment istoric, la faptele unei personalități istorice*

2.1.

3. Conexiuni posibile cu alte discipline

Prin tematică, dar și prin sarcinile de lucru, tema are legături explicite cu programele de Geografie și de Limba română. Așa cum este menționat în programa școlară, lectura aprofundată a textelor istorice îi conduce pe elevi către cele patru procese majore ale înțelegerii lecturii:

- Extragerea informațiilor explicit formulate.
- Formularea unor concluzii directe.
- Interpretarea și integrarea ideilor și informațiilor.
- Examinarea și evaluarea conținutului, a limbajului și a elementelor textuale

De asemenea, sarcinile de lucru care au ca suport harta istorică, îi învață să localizeze în spațiu evenimentele studiate. Tema nu are doar o miză de cunoaștere, dar mai ales una atitudinală fiindcă elevii au ocazia de a aborda încărcătura simbolică pe care o aduc în spațiul public monumentele, relevanța lor pentru comunitățile care le-au ridicat și pentru comunitatea actuală care continuă să le includă în bagajul său cultural.

4. Extinderi

- Alcătuirea unei machete a monumentului
- Căutarea, explorarea și prezentarea unor construcții care amintesc despre evenimente și personalități din trecut (identificate în localitatea natală și pe internet), pentru o activitate cu titlul *Memorie și istorie* desfășurată în săptămâna Școala altfel